بوزانتيون
ارمنيجه يومى وسياسى غزته . صاحب امتياز ومدير مسؤلى
بوزانت كچيان
مطبعه وادارهخانهسى باب عالى جادهسنده ٣٨ نومرولى
دائرهٔ مخصوصهده در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճ. վեցամսեայ 3 1/2, եռամսեայ 2։ —Արտասահման 40 Ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոգալէ։

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ — ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի գլխոյ թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 285 — Կ. ՊՈԼԻՍ, ՇԱԲԱԹ, 1897 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 4/16 — 20 ՃԻՄԱԶԻ ԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1315 — 4 ԹՇՐԻՆԸ ԷՎՎԷԼ 1313 — Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 285

ՏԳԵՂ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

ԱՆԱՐԺԱՆ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԸ

Հոգեկան խուլ տառապանքներէ միայն վրայ խօսիլ ուզելովս երբ սա վերնագիրը ընտրեցի, ցաւագին ջլատում մը եկաւ կասեցուց զիս, և ընկղմած մնացի երկար խորհրդածութեանց մէջ։ Անարժան բարեկամնե՜ր կրկնեցի ինքնիրենս, ու բացատրութեան գորովախառն դառնութիւնն անդրադարձաւ հոգւոյս մէջ։

Գրիչը ձեռք առած ատենս նիւթը չատ պարզ կ'երեւար ինծ. իմաստները, խորհուրդները չարուած էին մտքիս մէջ որոշ ու մեկին, և կ'կարծէի թէ ամենայն դիւրութեամբ ու պաղարեամբ պիտի ուրուագծեմ երեւոյթներ, զորս անտարբեր հանդիսականի մը պէս դիտած եմ ասդ և անդ։ Սակայն երբ գրել ձեռնարկեցի, վշտալի խանդաղատանք մը, մորմոք մը սեղմեց սիրտս ու խռովեցայ։ Ջնջուած յուզմունքներ, նիրհող տպաւորութիւններ, յանկարծ արթնցած՝ խառնխռուռն արշաւեցին մտքիս մէջ ու պղտորեցին զայն։ Գաղափարներս խանգարեցան, ցրուեցան, բայց մնաց զգացումը կսկծուն ու տոչորուն. զգացում մը սակայն տարտամ և անկերպարան, զոր չգիտեմ այժմ ի՛նչպէս պիտի կրնամ ճշտել և հաղորդել իր բոլոր ուժգնութեամբն ու թափովը։

Արդէն պիտի չհասկնան զիս անոնք որ բարեկամի պէտքը չեն զգացած երբեք իրենց կեանքին մէջ, որոց հոգին երբե՛ք չէ ճանչցած ուրիշ հոգւոյ մը մէջ ցոլանալու երանութիւնն և ոչ ալ կարօտը. անձնապաշտ ու չոր արարածներ որ մինչև գոցուած կ'ապրին, և իրենք իրենց կ'բաւեն. առանց ի՛նչպէս կ'ուզէք որ ըմբռնեն այն ճշմարիտ տառապանքն որ կ'կեղեքէ մարդուս սիրտն, երբ սիրուած ու պաշտուած բարեկամ մը թողնն է զը կ'թափուի հոն։

Ունեցած էք անշուշտ բարեկամներ զորս սիրած էք. ամփոփուեցէք պահ մը ձեր անձնական յիշատակներուն մէջ և փնտռեցէք հոն դէմքեր որոց յարած էիք երբեմն ձեր բոլոր խանդավառութեամբը, խուզեցէք հոն հետքերն՝ անշուշտ տեսաք այն մտերիմ սիրականներուն որք ժամանակաւ ձեր մխիթարութիւնն էին, ձեր սիրտը, ձեր հոգին գրաւած էին, և որք յետոյ այնքա՛ն թեթեւապէս ոտնակոխ ըրին ձեր սէրն ու բարեկամութիւն, և այնքան չարաչար խոցոտեցին ու ցաւցուցին զձեզ. քննեցէք ինքզինքնիդ խնդրեմ. և տեսէք ի՛նչ կ'զգաք այժմ իրենց նկատմամբ. զայրո՞յթ, ո՛չ. զզուա՞նք, ո՛չ. վրիժառութեա՞ն փափա՞ք, չեմ կարծեր. կ'ուզէի՞ք որ տառապած այն պատուհաս մը գայ զարնել իրենց գլխուն և յիշեցնել անոնց անարգարութիւնը զոր գործեցին. ո՛չ, ամենեւին ո՛չ. ան ատեն թերեւս դուք առաջինը պիտի ըլլայիք ցաւելու և փութալու իրենց յօգնութիւն և ի մխիթարութիւն։

Ի՛նչ կ'զգաք ուրեմն։ Ձեր զգացածն ո՛չ քէն է ո՛չ ատելութիւն, ո՛չ համակրութիւն է ո՛չ պաղութիւն. կարծ դժուարին է ճշտել զայն. դուք ալ ինծի պէս չէք գիտեր ինչ է ձեր զգացածը. բայց կ'զգաք բան մը որ դառն է, բան մը որ թերեւս տաժանելի շատ կ'նմանի սիրոյ եւ խանդաղատանաց, բայց սէր չէ, խանդաղատանք չէ, խուլ ցաւ մ'է, տրտում խիղճ մ'է. խիղճ մը տեսնելու այդ բարեկամները մի օր վերադարձած ձեզ անկեղծ և ուղիղ. կ'ըղձաք այն որ ապաշաւն, սորջանքն, արդարութիւնը ծնուի այդ բարեկամներուն խղճին մէջ, և դուք վերատին գրկաբաց ընդունիք զիրենք մոռնալով ամէն ինչ. այդ իղձն է որ կ'տանջէ զձեզ... ձեր մէջ բացուած վիհին տառապանքն է այն, զոր կ'զգաք, ո՛վ խորունկ սրտեր, ո՛վ բոցավառ և սիրող բնաւորութիւններ։

Դուք արդէն չատոնց մոռցած էք այն անիրաւութիւնը զոր գործեցին, այն տենդոտ հարուածը զոր տուին, և յետոյ այն գռեհիկ ու հեգնող անխռովութիւնն որով դիտեցին ձեր սայթաքումն և անկումը. դուք մոռցած էք առանք և կ'յիշէք միայն այն օրերն ուր խանդաղատանքը, ճշմարիտ բարեկամութիւնը կ'կարծէիք կարդալ իրենց աչքին մէջ, և կ'հրճուէիք իրենց ցոյց տուած համակրութեամբը և անձնուիրութեամբ։

Գիտէ՞ք, ի՞նչ կազդուրիչ գոհունակութիւն մը կ'փայլեցնէր ձեր դէմքը, կ'ոգեւորէր ձեր խօսքերն, երբ չրջապատուած ըլլայիք ձեր այդ բարեկամներէն զորս կ'յարգէիք, կ'սիրէիք, և որք գիտէիք թէ կը սիրէին զձեզ. այդ ընկերական պարզ յարաբերութեանց մէջ կ'գտնէիք հաճոյք մը զուտ հոգեկան, որ սիրելի էր ձեզ. մասնաւոր գորով մը, մասնաւոր հոգածութիւն մ'ունէիք այդ ամենօրեայ ընտանի դէմքերու նկատմամբ, որ այնքան քաղցր էին ան ատեն և այնքան սիրալիր. կը կարծէիք նշմարել անոնց կողմէն ալ միեւնոյն գորովն ու հոգածութիւնը ձեր նկատմամբ և ինքզինքնիդ դրեթէ երջանիկ կ'զգայիք. խանդավառութեան վայրկեաններ ունէիք երբեմն, ուր ճշմարիտ եղբօր մը պէս կ'գուրգուրայիք անոնց վրայ։

Երբ պահ մը հեռու գտնուէիք անոնցմէ, կ'մտածէիք իրենց վրայ. սիրագեղ նամակներ կ'գրէիք անոնց, անձկանօք կ'սպասէիք իրենց լուրերուն և ճշմարիտ հաճոյքով մը կը կարդայիք իրենց նամակները զորս պահած էք տակաւին. կ'կարծէիք թէ այդ բարեկամներն երբեք չեն կարող մոռնալ զձեզ. կ'ցնծայիք, կ'ուրախանայիք իրենցմով, և ինքզինքնիդ հզօր ու պաշտպանեալ կ'զգայիք. ձեզի այնպէս կ'թուէր, թէ աշխարհի մէջ վստահելի նեցուկ մ'ունիք, կեանքի խռովայոյզ տքնութեանց մէջ հանգրուան մ'ունիք։

Օ՜հ, երջանիկ էիք ձեր բարեկամներով. եթէ այն պահուն մէկը հարցնէր ձեզ թէ ի՞նչպէս մարդիկ են անոնք, օ՛, չատ ազնիւ, պիտի ըսէիք, չատ պարկեշտ, չատ անձնուէ՛ր. և սակայն ի՞նչ տեսած էիք իրենց քով իբր ազնուութիւն կամ իբր անձնուիրութիւն, ոչինչ. ժպիտ միայն, բարեկամական սիրագեղ արտայայտութիւններ, խօսքեր միայն, և այդչափը բաւական էր ձեզի. ժամանակ ունէի՞ք միթէ երկար բարակ կշռելու, փորձելու, դատելու. սիրել պէտք էր ձեզի ու կ'սիրէիք. արդէն մտքով չէ որ կ'դատէիք, այլ սրտով միայն և երբ սիրտն է որ կը դատէ, ամէն ինչ լաւ է, բաւական է որ երեւոյթը քաղցր է և անկեղծ։ Չեմ մեղադրեր ձեզ. զի գիտեմ թէ մարդ պէտք ունի անկեղծ գորովի, պէտք ունի սիրոյ, պէտք ունի բարեկամութեան, և զայն կ'առնէ ուր որ գտնէ. չի հարցներ, չի քններ, ի բոլոր սրտէ կ'կապուի անոնց որք քիչ մը համակրութիւն, քիչ մը բարեկամութիւն ցոյց տան իրեն և այդ կապն այնքան աւելի դիւրահաստատ է, ու կրնամ ըսել, այնքան աւելի սերտ, որքան աւելի մարդ առանձին է աշխարհի մէջ. մտքէն անգամ չանցնիր թէ իրեն ցոյց տրուած համակրութեան, բարեկամութեան մէջ կեղծիք կայ, սիրաշահելու արուեստ կայ, մտադրութեան մը պատրաստութիւն կայ. կ'յանձնուի ամենայն բարեմտութեամբ. Վարժութիւնն հետզհետէ կ'յանկուցանէ զինք, եւ օր մը կ'տեսնէ որ այդ ամենօրեայ ընտանի դէմքերը կամաց կամաց տեղ մը գրաւած են իր զգացումներուն մէջ. այնուհետեւ կուգան պզտիկ խոստովանութիւնները, թերեւս տակաւին մի քիչ զգոյշ հաղորդակցութիւնները, սրտակցութիւններն, եւ յետոյ վերջապէս այն եռանդուն զեղումներն որ լայն կը բանան մարդուս սիրտն, եւ խորին, չատ խորին, կ'դրոշմեն հոն պատկերը բարեկամին, զոր կ'սիրէ կամ կ'յարգէ, և ան ալ անկէ վերջը չի կրնար այլ եւս զրկուիլ անոնցմէ։ Անոնք իր սրտին համար պէտք մը, իր հոգւոյն համար սնունդ մը դարձած են. այո, սնունդ մը այնչափ անհրաժեշտ, որքան է հացը մարմնոյ համար։

Իսկ երբ յետոյ վրայ հասնի օր մը յանկարծ պատրանքը, լքումը, դրժումը, խզումը, օ՜հ, ան ատեն սոսկալի է մարդուս վիճակն. երբ կ'տեսնէք այն սիրասուն բարեկամներն որոց համար հոգի կուտայիք, ձեր թշնամիներուն հետ միացած և զձեզ դատելու դատափետելու զբաղած, երբ կ'տեսնէք այն երբեմնի քաղցր եւ ընտանի դէմքերը, խոժոռած ու փառացած. Օ՜հ, արիւն կ'երթայ ձեր սրտէն, երբ կ'լսէք այն երբեմնի մտերիմ խորհրդականներն որք չարաչար կ'վիրաւորեն ձեր զգացումներն, եւ ձեր սիրալիր զանգատանաց ու դառնացեալ սրտի անկեղծ աղաղակներուն կ'պատասխանեն այնպիսի կոչտ և տխմար դիտողութիւններով, այնպիսի խակ և հում փիլիսոփայութիւններով որ այլ եւս բացարձակ կ'մատնեն իրենց բուն հոգին. ան ատեն կատարեալ է ձեր պատրանքն եւ ձեր դժբախտութիւնը. Երբ կ'տեսնէք մանաւանդ այն երբեմնի «անձնուէր» բարեկամներն որք մեկուսի քաշուած, այդ պահուն անհոգ և անտարբեր կ'չահագործեն ձեր տառապանքն, և մինչդեռ դուք հոգեկան անհնարին տագնապներու մէջ դէպ իրենց կ'ուղղէք աչքերնիդ աղերսարկու, և ձեր պապակեալ սրտին համար բաժակ մը ջուր կ'ակնկալէք, անոնք փոխան ջրոյ քացախ ու լեղի կուտան ձեզ. աչքերնիդ անդին կ'դարձնէք ան ատեն ու կ'լաէք, անկարող տակաւին զիրենք վշտացնելու։

Չեն ներեր ձեզի մինչեւ իսկ այդ սրտմտեալ և վեհանձն լռութիւնն. իրենց ամբարտաւան անձնասիրութիւնն անարգանք մը կ'համարի զայդ, ինչ որ թերեւս սրտի գերագոյն փափկութիւն մ'է. կ'խրոխտանան, կ'փքանան, և մի անլուր գոռոզութեամբ կ'սպասեն որ աղաչէք, պաղատիք, սողոսկիք. և եթէ չի կարենաք ընել ատիկա, ձեզմէ աւելի կ'սրտմտին, իբրեւ հպարտ եւ ամբարտաւան կ'ամբաստանեն զձեզ, և ալ անկէ վերջն իրաւունք կ'համարին իրենց ի սպառ փառանալու։ Այնպիսի բաներ կ'ընեն ու կ'ըսեն որ ինքնիրեննիդ կ'հարցնէք թէ այդ մարդիկ խիղճ չունի՞ն արդեօք. Այո ունին, բայց այդ խիղճը չի ներեր իրենց յարգել սրտի պէտքերն, հասկնալ հոգւոյ տառապանքն. իրենք արդէն չեն տառապիր այն վերացական վիշտերով. կարող են երկար ատեն ապրիլ, հաղորդակցիլ բարեկամի մը հետ, չոյել, դգուել, փէշել զայն, և յետոյ յանկարծ բաժնուիլ, առանց ամենափոքրիկ ցաւ մ'զգալու, առանց ամենաչնչին պակաս մը, պարապ մը նշմարելու իրենց սրտին մէջ. արդէն սրտով չէ որ կ'սիրեն իրենց բարեկամներն, այլ . . . մատներնուն ծայրովը միայն, եթէ կարելի է այդպէս ըսել. այնպէս որ բաժանումն երբեք բան մը չի խլեր անոնցմէ. կը թօթափեն մատներնին և ամէն ինչ վերջացած է, մինչդեռ անդին դուք լսելով անոնց սրտայօշ յօշ խօսքերը, զոր չատ աղէկ գիտեն տեղաւորել, և տեսնելով անոնց անխիղճ և անպատկառ անխռովութիւնը, չէք կրնար սեղմեցնել ձեր խելապատակին մէջ, թէ ադոնք այն մարդիկն ըլլան որք երբեմն այնքան սրտաբուղխ գորով և այնքան ջերմ հոգածութիւն ու համակրութիւն ցոյց կուտային ձեզ։

Կ'զգածուիք խորապէս, կ'տրտմիք, կ'փղձկիք, կ'ուզէք մոռնալ զիրենք, չէք կրնար. կ'ուզէք ատել զիրենք, չէք կրնար. սիրտը կ'պահանջէ միշտ այն սնունդն որուն վարժուած է. ան կ'փնտռէ միշտ իր բարեկամներն և գաղտնապէս կ'փայփայէ միշտ այն պատկերներն, որք անգամ մը դրոշմուած են հոն. չատ հաստատուն է կապը, չի կրնար խզել, ու կ'տառապի։

Ա՜խ, եթէ գիտնայիք, ո՛վ անարժան բարեկամներ, ո՛վ խարդախ բնաւորութիւններ, ո՛րքան մեծ է այն աւերը զոր կ'գործէք վերացական և սիրող սրտերու մէջ, եթէ գիտնայիք, ո՛վ մաքիավէլեան արարածներ, ո՛վ նենգամիտ և խորամանկ բարեկամներ, որ օձի մը պէս կ'սողոսկիք և կ'սպրդիք բարի և խանդավառ սրտերու մէջ, ու կ'թունաւորէք անոնք. եթէ գիտնայիք ո՛րքան մեծ է ձեր գործած ոճիրը. Դուք չէք կարող բարեկամներ ըլլալ. ձեզի համար հաչիւն է միակ և գերագոյն կապը. ձեր յարաբերութեանց կամ անձնչութեանց մէջ զգացումը գործոն չէ բնաւ, այլ դրականն է խառն... սրտերնիդ ան ատեն միայն կ'բացուի և կ'զեղու, երբ ակնկալութիւն մը գայ ճնշել անոր զսպանակին վրայ. օ՜, քաղցր էք ան ատեն, բարի էք և գորովալի. իսկ երբ ակնկալութիւնը դադրի, ձեր սիրտն ալ իսկոյն կ'գոցուի գորով, ժպիտ, սէր ամէն բան կ'մեկնի և մարդ կը մնայ ապշած ու հաւատալու անկարո՛ղ։

ԱՏՐՈՒՇԱՆ

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՎԱՆ

Հետեւեալ տեղեկութիւնք քաղուած են Վանէ գրուած նամակէ մը.

«Վանայ մէջ երկու Մանկանոցներ կան հաստատուած, մին Վարագայ մէջ, որ վանքի հասոյթներով և ժողովրդեան (վանեցոց) նպաստներով կ'հոգացուի. (պէտք է ըսել որ հոս, միայն Վարագայ համար հանգանակուած դրամը 100 ոսկիի հասած է, որոյ մէջ է նաև հիւպատոսի նուիրած 15 ոսկին և Մր. Ալէնի տուած 3 զոյգ եզներ)։ Վարագայ Մանկանոցը 30 աչակերտ ունի երկու ուսուցիչով։ Երկրորդ Մանկանոցն է միսիոնարաց երկսեռ մանկանոց, որ կարծեմ մեծագոյնն է Անատոլուի մէջ։ Հարիւր վաթսուն տղայ և ութսուն աղջիկ կ'ապրին այժմ միսիոնարական չրջանակին մէջ։ Աղջիկները խառնուած են տեղւոյս Ամերիկեան աղջկանց ուսումնարանի հետ, իսկ տղայոց Մանկանոցը բոլորովին անջատ է, երեք ուսուցիչով։ Տղաք կէս օր ուսման կ'պարապին իրանց յատուկ Մանկանոցի մէջ և կէս օր ալ արհեստանոցներուն մէջ, արհեստ կ'ուսնին.— ոմանք դերձակութիւն, ոմանք կօշկակարութիւն, ոմանք հիւսնութիւն և ոմանք ալ տարազագործութիւն։ Այս չորս արհեստանոցներու մէջ կ'պատրաստուին բոլոր անոնք տղոց կօշիկներն և հագուստները։ Այս անոնք տղոց մէջ բաւական յաջող արհեստաւորներ կան։ Այն տղոց համար շինուած է մեծ շէնք մը, որոյ վարի յարկի վրայ կայ ընդարձակ ճաշարան մը, մառան մը, փուռ, բաղնիք և ամբար։ Բաղնիքը չատ գեղեցիկ է։ Փուռի տանիքի վրայ հաստատուած է մեծ աւազան մը, ուր չարունակ պիտի պահուի տաք ջուր։ Վերնայարկը միակտուր մեծ ննջարան մ'է, ուր պիտի ըլլայ տղոց ննջարանն։

«Ձեռնարկութիւն եղած են նաև նոր Մանկանոց մը հաստատելու Կարմրուորայ մէջ միսիոնարի և ազգայնոց համաձայնութեամբ։ Կազմուած է յանձնաժողով մը հայ և հայ-բողոքական անդամներէ, գծուած է պայմանագիրը։ Տքթ. Րէյնօլտս յանձն կ'առնու հոգալ Մանկանոցի ծախքեր, և վարչութիւնը լուսաւորչականաց յանձնել, միայն մէկ պայմանաւ, որ տեսուչը լաւ նկարագրի տէր մէկն ըլլայ։ Շէնքեր կ'չինուին Վանքի մէջ և լմնալու վրայ են։ Բայց դեռ չատ տղաք կ'թափառին փողոցներու։ Անոնց սնունդ և յառաջիկայ ձմրան անոնց համար պատսպարան հայթայթել, հրապարակի գլխաւոր հարցն է Վանի մէջ։ Տենդ եւ տեսակ մը վտանգաւոր փորհարութիւն տիրող հիւանդութիւններ են։ Հիւանդանոց մ'եւս նոր հաստատուեցաւ Հայոց եւ միսիոնարաց խառն գործակցութեամբ։ Արդէն աղքատ ժողովուրդը բաւական առատաձեռնութեամբ կ'ողորմի իր աղքատներուն. իսկ հարուստ դասակարգը բոլորովին անտարբեր մնացած է եւ կ'մնայ։»

ՏՔԴ. ՍԵՐՎԻՉԷՆ

Սերվիչէն էֆ.ի անունն աւելի հիներուն ծանօթ է քան նորերուն։ Արդի սերունդը կրնանք ըսել թէ պատեհութիւն չունեցաւ զինք գործի վրայ տեսնելու։ Սերվիչէն էֆ. վաղուց դադրած էր հանրային գործունէութենէ, և արդէն աւելի քան 80ամեայ, քանի տարիէ ի վեր բժշկութիւնն ալ դադրեցուցած էր։ Դրական կամ գիտական չահագրգիռ երկ մ'ալ չունի որ անմահացնէ իր անունն։ Բայց ամէն անոնք որ բախտ ունեցեր էին զինք մօտէն ճանչնալու, այսօր ցաւով կ'յիշեն կորուստն եզական կերպիւ սուր, պայծառ, խորաթափանց եւ մշակեալ իմացականութեան մը, մին այն «դէմք»երէն որք պատիւ կ'բերեն հայ անունին, ազգին մէջ իսկ թէ օտարներուն առջեւ։

Իր մանրամասն կենսագրութիւնը Տքթ. Թորգոմեան հրատարակեց Հանդէս Ամսօրեային մէջ ոչ չատ յառաջ, և յետոյ զատ գրքոյկի ձեւով ալ ի լոյս հանեց։ Ուստի, կենսագրութիւն մը չէ որ պիտի ներկայացնենք մեր ընթերցողներուն, այլ այն տպաւորութիւնը զոր մօտ քառորդ դարէ ի վեր մեր վրայ թողած է փորձ և ճարտար բժիշկը, մեծահմուտ գիտնական ու ատենիչը, նշանաւոր պետական մարդն, և ազգային խոհական գործիչը։

Մեծ մարդոց մանկութիւնն ալ մեծ է սովորաբար։ Սերվիչէն էֆ. նշանաւոր իմացականութիւն ցուցած էր պզտիկուց։ Իր բուն անունով Սերովբէ Վիչէնեան, Սարաֆի մը որդին, ի Գումգափու ծնած, ուսեալ զարգացեալ միջավայրի մը մէջ ինկած ըլլալէ հեռի էր։ Ինքնօգնութեամբ ուսաւ չատ բան. 20 տարու չկար երբ մեծ յարում մը զգաց գիտական, մանաւանդ բժշկական ասպարէզի։ Լուի Ֆիլիբ թագաւորին օրով առագաստանաւով մը Ֆրանսա կ'երթայ, և հոն բժշկական գիտութեան հետ կ'ուսնի այնպիսի Ֆրանսերէն մ'ալ զոր այսօր մեր մեծ վարժարանաց մէջ կատարեալ ընթացք մը բոլորելէ ետքը Ֆրանսա գացող և հոն տարիներով մնացողներն անգամ թերեւս նոյնքան յաջողակ չկրնան գրել։ Փոքր Ասիացի հօր մը այս զաւակը կանուխէն ցուցած էր զօրեղ հակում մը ո՛չ միայն գիտական այլ և փիլիսոփայական ուսումներու, և մեզ «փիլիսոփայ բժիշկը» կ'կոչէինք զինք մեր պատանեկութենէն ի վեր։ Բաղդի մէջ իր ուսանողական չրջանէն կ'սկսի նաև Րէշիտ, Ֆուատ և Ալի փաշաներու հետ իր ծանօթութիւն, որ ապա մեծապէս նպաստեց իր արժանիքն երեւան բերելու իբրեւ Օսմ. պետական մարդ։ Տակաւին երեսուն տարու չկար երբ Կ. Պոլսոյ մէջ իր արուեստն ի գործ դնել սկսաւ, և քիչ ետքը կայս. Բժշկական Վարժարանին Օրինական Բժշկութեան ուսուցիչ եղաւ, եւ երկար տարիներ վարեց, ետքի ժամանակներն ալ պահելով պատուակոչ ուսուցիչի կամ Բրոֆէսորի տիտղոսը։

Ինքն եղաւ առաջին բժշկական թերթն հրատարակող (Ֆրանսերէն) մայրաքաղաքիս մէջ, իբր կէս դար առաջ, և Ղրիմու պատերազմէն ոչ չատ ետքը, Բժշկական Ընկերութեան հիմնադիրն և պետական ուսոց հաստատութեանց բժշկապետն եղաւ։ Պաշտօնավարութիւնը Ջանակի մէջ իր յիշելի մէկ գործն ալ է Բարունակ պէյի, Դասպար պէյի և Գարաթէօտորի էֆ.ի (յետոյ փաշա) հետ «անդամակցութիւնն Համբային Կրթութեան Խորհրդին 1858ին։ Օրուան Եպարքոսին, արտաքին գործոց նախարարին և ուրիշ նախարարներու անձնական բժիշկն ըլլալու հանգամանքն իրեն կուտար օրինաւոր ազդեցութիւն մը, եւ Պատրիարքարանի չատ մը դժուարին գործեր այս կերպիւ կ'դիւրանային։ Պատրիարքարանի Ներկայ Օրինաց հիմնադիրներուն մէջ առաջին տեղերէն մին կ'բռնէ, իբրեւ անդամ Պետական Սահմանադրութեան, որ Պատրիարքարանի կողմէ նշանակուած Սահմանադրութեան հետ խորհրդակցութեամբ 1863ին արդի ձեւին մէջ դրաւ զայն, Ալի փաշայի պաշտօնավարութեան օրով, որուն հետ մինչեւ վերջը մտերիմ խորհրդականի հանգամանքով յարաբերութեան մէջ գտնուած էր Սերվիչէն էֆ.։ Իբրեւ ատենապետ Ուսումնական Խորհրդոյ, Ներսէս Նազաշեան օրով, երկրագործական ուսման կարեւորութիւնը զառաջին գնահատողներէն եղած էր մեր մէջ, և ինչպէս «Ս. Փրկչի Պատմութեան» և Աբեռլէոփ մէջ օրինակն հրատարակած ենք, իր առողջագրութիւնը կ'կրէ իր լակոնականութեամբ ինչ աւելի եւս իմաստալից գրութիւն մը որով այս ուսման պէտքը կ'հռչակէ։ Այս և ուրիշ առիթներով զբաղած է Ազգ. Հիւանդանոցի բարենորոգման խնդրով, բայց այս մասին իր գրէթէ ամէն խորհուրդներ, ինչպէս և Երկրագործական Վարժարանը զոր այն Հաստատութեան մէջ հիմնել տուաւ, ի դերեւ ելած են (*)։ Բժշկական մարմինը մէկ կողմ, հոգաբարձուները միւս կողմ, տրամագծօրէն հակառակ գաղափարներ ունեցած են այս Հաստատութեան մատակարարութեան մասին։ Տքթ. Սերվիչէն էֆ., Պատրիարքարանի գործերուն չփոթ ժամանակին մէջ գերակչիռ ատենապետ Խառն Ժողովոյ, պարբերաբար ազգս միջնորդներ ձեռք առնել հարկադրուած է, և ի գործակցութեան կոչած է Գող. Տքթ. Բարունակ պէյը. բայց ամէնէն խմբաւորուն կանոնագիրներն անգամ չեն ունեցած երկարատեւ գործադրութիւն. Բժիշկներն երբ վերջին անգամ հաւաքական փորձ մ'ըրին Հիւանդանոցը բարենորոգելու, Սերվիչէն էֆ. դարձեալ խոհական և զգուշաւոր բարենորոգման կողմը գտնուեցաւ, և ամէն կողմերուն իմաստուն խրատներ տուաւ։ Բայց, դժբախտաբար, իր այցելութեան գեղեցիկ խօսքեր ըսելէ աւելի մասնակցութիւն մը չէր ուզեր ստանձնել ազգային վարչական գործերու մէջ. ապա թէ ոչ, գաղափարներուն մշակուելուն չնորհիւ, իր եռեւ հանրային կարծիքի բոլոր ոյժը կրնար ունենալ, եթէ ձեռն ի գործ արկանէր տեւական բարեկարգութիւն մը մտցնելու այն Հաստատութեան մէջ, որ տարիներով զբաղեցուցած էր զինք ազգային անտարբերութեան չրջաններուն, ինք Ֆրանսուհիի մը հետ ամուսնացած էր, իր մէկ զաւակն ալ նմանապէս։ Թէև Սերվիչէն ընտանիքն այս կերպիւ օտարացման միտեալ էր, բայց ազգային կարե-

(*).—Իր ըրած մէկ տեւական բարեկարգութիւնն որ կ'մնայ՝ յիմարներուն չղթան քակելն է։ Պօղոս Պատրիարքին օրով, անգամ մը երբ Հիւանդանոցի յարկերը կ'չրջէր՝ 18 տարեկան խելագար աղջկան մը խղճալի երեւոյթն՝ որոյ ձեռքն և ոտքը չղթայուած էին, կ'զայրացնէ զինքն անմիջապէս քակել կուտայ, և հետեւեալ օրն իսկ Խառն Ժողովի օրակարգը տալով խնդիրը, յաջողեցաւ բառնալ կուտալ չղթան Ցիմարանոցէն, կատաղիներուն համար հաստատելով «բռնաչապիկը» (ժամքօյ տը ֆօռս)։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՒՍՏԱՑ ՄԱՍԻՆ (*)

ԳԼՈՒԽ Ա.

ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՒՍՏԸ ԵՒ ՆՈՐ ՀԱՐՍԱՆԻՔԸ

Հարսանեաց ուրախութեանց մէջ ամենէն աւելի ուրախանալու իրաւունք ունի հարսնեւորը, որ կ՚ընդունի հարսը իր տունը, իր ընտանիքին մէջ, իր սրտին մէջ։ Ուրախանալու իրաւունք ունի նաեւ հարսը, որ կ՚երթայ իր նոր տունը, իր նոր ընտանիքին մէջ, իր նոր սրտին մէջ։ Ուրախանալու իրաւունք ունի նաեւ հարսնիքին հրաւիրուած հիւրը, որ կ՚ուրախանայ հարսնեւորին եւ հարսին ուրախութեան մէջ։ Ուրախանալու իրաւունք ունի նաեւ հարսնիքին հրաւիրուած հիւրը, որ կ՚ուրախանայ հարսնեւորին եւ հարսին ուրախութեան մէջ։ Ուրախանալու իրաւունք ունի նաեւ հարսնիքին հրաւիրուած հիւրը, որ կ՚ուրախանայ հարսնեւորին եւ հարսին ուրախութեան մէջ։

Ուրախանալու իրաւունք ունի նաեւ հարսնիքին հրաւիրուած հիւրը, որ կ՚ուրախանայ հարսնեւորին եւ հարսին ուրախութեան մէջ։ Ուրախանալու իրաւունք ունի նաեւ հարսնիքին հրաւիրուած հիւրը, որ կ՚ուրախանայ հարսնեւորին եւ հարսին ուրախութեան մէջ։ Ուրախանալու իրաւունք ունի նաեւ հարսնիքին հրաւիրուած հիւրը, որ կ՚ուրախանայ հարսնեւորին եւ հարսին ուրախութեան մէջ։

(*)։—Ստորեւ տպուած պատմութիւնը հայոց հարսանեաց վերաբերեալ ամենէն ընդարձակ եւ ամենէն ճշդիւ գրուած պատմութիւնն է, որ մինչեւ այսօր հրատարակուած է։ Ուստի կը կարծենք, թէ ընթերցողաց մեծ մասը պիտի ուրախանայ, որ կրնայ ծանօթանալ հայոց հարսանեաց ամենէն հին սովորութեանց հետ։ Ասոնք ամենէն աւելի կը հետաքրքրեն մեզ, որովհետեւ մեր ազգին ամենէն հին սովորութիւնները կը պահպանուին մեր գիւղերուն մէջ։ Ասոնք ամենէն աւելի կը հետաքրքրեն մեզ, որովհետեւ մեր ազգին ամենէն հին սովորութիւնները կը պահպանուին մեր գիւղերուն մէջ։ Ասոնք ամենէն աւելի կը հետաքրքրեն մեզ, որովհետեւ մեր ազգին ամենէն հին սովորութիւնները կը պահպանուին մեր գիւղերուն մէջ։

ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՍԱՆԻՔԸ

ՀԱՐՍԱՆԵԱՑ ՈՒՐԱԽՈՒԹԻՒՆ

կաւորութեան ։ Ժողովը յանկայս մտիկ ընելով ձայնակցեցաւ ատենապետին, եւ նիստը վերցաւ։

—Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնն եւ Որբանոցի տղոց կողմէ պատգամաւորութիւն մը այսօր ներկայ կ'ըլլայ Սերվիչէն էֆ.ի յուղարկաւորութեան, ի յիշատակ իբրեւ նախկին վարչութեան մը ատենապետ եւ իբրեւ բժիշկ այն մեծ հոգածութեան զոր հանգուցեալն ունեցած էր «Ազգին Տան» նկատմամբ։

— Սահմանադրութեան վերաքննիչ Յանձնաժողովը այսօր նիստ պիտի չունենայ Տ. Սերվիչէն էֆ.ի յուղարկաւորութեան պատճառաւ։ Յանձնաժողոյս բոլոր անդամները ներկայ պիտի գտնուին յուղարկաւորութեան, ի պատիւ Ազգ. կանոնագրութեան հիմնադիրներէն երիցագոյնին։

—Գերման Բրոֆ. Հէր Մերքս երէկ գիշեր Ս. Պատրիարք Հօր այցելեց անոր բնակարանին մէջ, եւ հետ բերելով նախնեաց մատենագրութիւնք, —ասորերէն, եբրայեցերէն եւ գրաբար հատորներ։ Հէր Մերքս հին կտակարանի քննաբանութեան ուսուցիչ է։ Ս. Գրոց ասորերէն հին թարգմանութիւնը կը բաղդատէ մեր նախնեաց գրաբար թարգմանութեան հետ, նմանապէս Եւսեբիոսի ասորերէնն եւ հայերէնն, եւ լուսաբանութեան ուշագրաւ առարկաներ կ'գտնէ։ Ս. Պատրիարք Հայրն ալ կ'երեւի թէ իր հին դասական ուսումներն ու քիչ մ'ալ Դպրեվանքին դասապրանքներն յիշելով, գերման գիտնականին հետ սիրով կ'անցընէ ամբողջ ժամեր, որք օրուան սովորական զբաղումներէ ետքը, գրաբար խօսակցութեան հաճելի այլազանութիւնը բերելով, կ'երեւի թէ մտային զբօսանք մը կ'հայթայթեն իրեն։

—Լոնտոնի գտնուող Հայ-Հռոմէական Հ. Ղեւոնդ Վրդ. վերստին նամակ ուղղեր է Ս. Պատրիարք Հօր՝ թախանձագին խնդրելով որ զինք ընդունի ի ծոց Հայ. Ս. Եկեղեցւոյ։ Ն. Սրբազնութիւն խնդրագիրն յղեր է Կրօն. Ժողովոյն, որ ի նկատ պիտի առնու զայն առաջիկայ նիստին։

—Հռոմայ Քահանայապետին Նուիրակ Վեր. Տ. Պօնէթթի հովուական այցելութեան կ'երթայ Տրապիզոն եւ մօտակայ ծովեզերեայ քաղաքները։ Ս. Պատրիարքն ուղէրթ մաղթելու համար Արմաշու Մայրագոյններէն մին ղրկեր է։

—Ս. Պատրիարք Հայրը, լսելով որ Գանաիլլի Երկոտասան Ս. Առաքելոց եկեղեցւոյն քարոզիչ Տ. Գարեգին Վ. Աժտէրեան ամիսներէ ի վեր ամսական առած չըլլալով, նեղութեան ու աննձուկ վիճակի մէջ է, կոչեր է իր ներկայութեան եւ մխիթարական խօսքերէ ետքն, իր անձնականէն նուէր մ'ըրեր է։

—Անցեալները Բէշիկթաշի մէջ Անկեան [illegible] վերատեսութեամբ խմբագրականով մը խօսեցանք թաղային վարժարանի մը նկատմամբ։ Ընթերցողներէն չատեր այնպէս տպաւորուած էին, որ քանի քանիներ ցարդ կ'հարցասիրեն ու կ'հանցախորհին թէ՝ ո՞րն է այդ ակնարկեալ վարժարանն, եւ թէ ի՞նչ տնօրէնութիւն եղած է այդ մասին՝ Կրօն. Ժողովոյ, Ուսումն. Խորհրդոյ, եւ կամ նոյն դպրոցին հոգաբարձութեան կողմէ։ Ստուգած ենք որ բան մը եղած չէ։ Կ'հաւաստեն թէ կրթական տեսուչ Պօղոս էֆ. Մարկոսեան նոյն դպրոցն այցելով, վարժարանի ուսանողները քններ է ի ներկայութեան նորընտիր տեսչին, եւ իրողութիւնն ստուգեր է։ Բայց արդիւնքը դեռ յայտնի չէ։

—Քումգափուի դրսի Ս. Պօղոսեան եւ Ս. Վառվառեան երկսեռ վարժարանաց համար՝ երէկ նոր հոգաբարձութիւն մը կազմուած է երեք ձեռնհաս անձերէ, որք են՝ Ալամտարեան Տքդ. Արտաշէս, Մինասեան Եղիա եւ Պասմաճեան Մաղաքիա էֆ. ք։

Քում — Գափուի դրսէն կ'ծանուցանեն թէ՝ Թաղ. Խորհրդոյն Ատենապետ Աթանագին էֆ. Ցարունթինեան առանց տակսի գումար մը փոխ տուած է Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյ սնտուկին, որպէս զի թաղին երկսեռ դպրոցաց բոլոր վարժապետներուն դիզուած ամսականներին ամբողջութեամբ վճարուին։

—Նորընծայ Տ. Տիրայր Աբեղային շնորհաւորական գիր մ'ուղղեր են Նիկոմիդիոյ ուսեալ երիտասարդները։ Խնդակցական այցելութիւններ կ'ընդունի Բանկալթիի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին, ուր կ'անցնէ իր քառասունքը։

—Սկիւտարի Ազգասիրական ընկերութեան տնօրէն խորհուրդն՝ իր պաշտօնավարութեան շրջանի լրման առթիւ, թէ՝ իր բոլոր հաշիւներն եւ թէ՝ իր նախորդին միամեայ մատակարարութեան հաշիւը պատրաստելով մատուցած է Սկիւտարու միացեալ երից Թաղ. Խորհրդոց, ի քննութիւն եւ ի վաւերացումն, ուսկից վերջը պիտի մատուցուի Տնտես. Խորհրդոյ, ի հաստատութիւն։

—Ահաւասիկ անուններն հիմնադիր անդամոց Պալատու [illegible], որուն կազմութիւնը ծանուցինք երէկ։ Տ. Վահան քհնյ. Գրիգորեան, Տ. Աբէլ քհնյ. Նրէցեան, եւ Խաչիկ Կիւլպէնկեան, Ցարութիւն Խարիկեան, Միքայէլ Պիւլպիւլեան, Սահակ Թուղլաճեան, Յակոբ Տիտոնեան, Ստեփան Սըմալեան, Ցարութիւն Սաաթճեան, եւ Տքդ. Յակոբ Բէմճաճեան էֆ. ք։

—Գրենական յանձնաժողովոյ երկու անդամներն երէկ ժապաւինեալ տոմար ի ձեռին, դիմեր են ծանուցեալ գրասէր անձերու, եւ կլորիկ գումար մը արձանագրել տուեր են գաւառ երը ղըրկուելիք գրական իրեղինաց իմպաստ։

—Մէկ ու կէս ամսոյ պաշտօնավարութենէ ետք, տնօրէնութիւնս ուրախութիւնն ունի հրաւիրելու ամէնէ խստապահանջ ազգայիններն որ անձնէնշ կերպով գան լուր օրեր [illegible] Ս. Յակոբայ Հաստատութեան կարգն ու սարքը։ Տնօրէնութիւնս գոհունակութիւնն ունի յայտարարելու նաեւ որ կազմուելէ ետք՝ տրուած պայմանաց մէջ՝ Ս. Յակոբայ ու աղջկանց մանկանցները, տեղեկագիր մը մատուցած է խնամակալութեան՝ Մանկանոցի միւս բաժիններու մասին՝ հանդերձ բարւոք կազմակերպման ծրագրով։ Խնամակալութիւնն ընդունած է այդ ծրագիրն եւ անոր գործադրութիւնն յանձնարարած։

Տնօրէնութիւն Ազգ. Մանկանոցին
Յեդի-Գուլէ
(անստորագիր.)

2 Հոկտ. 97

Ցառաջիկայ կիւրակէ 5 Հոկտ. Ս. Եկեղեցւոյս օծման տարեդարձին առթիւ, Գեր. Տ. Եղիշէ Եպիսկ. Ապահունին հանդերձեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել. զայս ի գիտութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան կ'ծանուցանենք։

Դիւան Թաղ. Խորհրդոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
Ց. Դանիէլեան Տէր. Դ. Բաբիկեան
Թօփգաբու 3/15 Հոկտ. 97

ԽԱՍԳԵՂՑԻ ՀԱՐՍԻՆ համար բարեսէր Օրիորդի մը ձեռամբ կատարուած հանգանակութեան մասնակցեր են իրենց անունը ծածուկ պահել ուզող Ազն. Տիկիններ, ուղղակի գիւղը ղրկելով զգեստեղէնի եւ ազդուզարդի այլ եւ այլ առարկաներ, անոնցմէ զատ որք մեզ յանձնուեցան։ Նոյնպէս բարեսէր տիկին մը ղրկած է մեզ երկու բրդեայ չըզազգեստ, երկու պիսաթ եւ մէկ հովանոց։ Պէշիքթաշէն Տկն. Պերկիւզար Մօզեան ղրկած է մեզ չըրջազգեստու մը ապածոյ։ Ի դիմաց Տ. Զաւէն Ծ. Վ.ի եւ Խասգեղի Թաղ. Խորհրդին, շնորհակալութիւն կ'յայտնենք ամենուն։

Գիւղիս Ազգ. խնամակալութիւնը պարտ անձին կը համարի հրապարակաւ յայտնել իր ջերմագին շնորհակալիքն առ Տքթ. Ա. Փարագաչ էֆ. որ խնամակալութեանս հրաւէրին ընդունելով հաճեցաւ գիշերանց հասնիլ Բերայէն ի Խասգիւղ. եւ ընկերակցութեամբ խնամակալութեանս բժիշկ Տքթ. Յակոբ էֆ. Քէմհաճեանի եւ Տքթ. Եօրկիատիս էֆ.ի որ արդէն հրաւիրեալ էր, երեք բժիշկները գիշերն ի բուն աշխատելով, կարօտ ընտանիքի կնոջ մը ծննդաբերութեան մահամերձ վիճակէն՝ իրենց արհեստին ճարտարութիւն ի գործ դնելով ամաքեցին եւ փրկեցին խեղճ կինը մահուանէ ի մխիթարութիւն հեզ [illegible] մուչնոյն եւ ծնողացը։

Ի Դիմաց Ազգ. Խնամ. Խասգեղի
Ատենադպիր Ատենապետ
Խ. Ց. ՄՈՄՃԵԱՆ ՄԻՀՐԱՆ ՊԱԼԵԱՆ

Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ վագֆէն, Բերա, Գաճէր Խաթուն Թաղ Գըրնավուլա փողոց թիւ 3 քարուկիր տունը Ս. Եկեղեցւոյս մահլուլ մնացած ըլլալով՝ աճուրդի դրուած է։ Գնել փափաքողք կ'հրաւիրուին, թուականէս մինչ 31 օր, ներկայանալ ի Խորհրդարան Ս. Եկեղեցւոյս։

Ատենադպիր Վ. Ատենապետ
Ց. Մ[illegible]եան Մ. Հաբէնց
5—1

ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉ

Բէօլնտրեի աշխատակից մը, քաջ գերմանագէտ, պատրաստ է գերմաներէնի դասեր տալ դպրոցներու եւ տուներու մէջ։ Անգլիերէն եւ ֆրանսերէն ալ կ'ուսուցանէ։ 1892 տարւոյ Ուսումն. Խորհրդէն ուսուցչի վկայական ունի։ Դիմել ի Խմբագրատուն։ 5—4

ԻՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ՊԱՆԳ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1828 — 1828 L'UNION DE PARIS — ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

Դրամագլուխ եւ պահեստք Ֆր. 94 Միլ.
Հասոյթ 1896 տարւոյ » 18 »
Հատուցած Վնասք » 215 »

Դրամագլուխ եւ պահեստք Ֆր. 135 Միլ.
Հատուցած Վնասք » 90 »
Ապահովագրեալ գումարք » 246 »

Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ.
Թուրքիոյ գործակալութեան Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Կենաց ճիւղին տեսուչ Տ. ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Քարաքէօյ Եէնի Խան Ա. յարկ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիյէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը միջօրէին նոյն մզկիթը գնաց, ուր կատարեց ուրբաթու աղօթքն եւ յետոյ Կայս. Պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կ'գտնուէին Աւստրիոյ դեսպանն ու դեսպանատան երկու քարտուղարք, Ռումանիոյ ընդհ. հիւպատոսն ու Ա. քարտուղարը, դեսպանատան խորհրդականն ու Բ. թարգմանն եւ հարիւրէ աւելի օտարազգի զբօսաշրջիկներ։ Ներկայից ոմանք սեննեկապետաց միջոցաւ արժանացան Կայս. մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

«Երէկ, ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն յետոյ, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհեալ արտօնութեամբ, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ դեսպան Պառոն Քալիչէ պատիւ ունեցաւ ոչ-պաշտօնապէս Ն. Վեհափառութեան ներկայանալու։»

ՇՐՋՈՒՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ. — Ինչպէս ծանուցինք, Կայս. Իրատէի մը համաձայն յանձնաժողով մը կազմուած է՝ հայաբնակ գաւառաց մէջ անցեալ տարիներու խառնակութեանց միջոցին քանդուած մզկիթները, դպրոցներն, եկեղեցիներն եւ վանքերը վերաշինելու։ Այս յանձնաժողով, կ'ըսէ Լ. Հէրըլտ, որուն պիտի նախագահէ Բ. կարգի զօրավար մը, վեց անդամէ պիտի բաղկանայ. առոնց երեքն իսլամ են՝ մին Ներքին գործոց պաշտօնատունէն, մին՝ Շէյխ-իւլ-իսլամի Դուռնէն եւ միւսը՝ Կրթական պաշտօնատունէն. իսկ մնացեալ երեքէ մին, Հայոց, մին՝ Հայ-Հռոմէականաց եւ միւսն՝ Յունաց Պատրիարքարաններէն։ Յունաց Պատրիարքարանին կողմէ անդամ կարգուած է Ժ. Սուլիոտիս էֆ.։ Յանձնաժողովոյ անդամք ցորչափ տեւէ պաշտօնին 5000ական ղրշ. ամսաթոշակ պիտի ստանան։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ Պարտուց Վարչութեան աւստրիացի անդամ Բրինսինկ Ֆոն Հէրվալտի յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Պանգալթիի լատին եկեղեցւոյն մէջ։ Ներկայ էին Աւստրիոյ դեսպանը, դեսպանատան բոլոր պաշտօնեայք, Հանրային Պարտուց եւ Ռէժիի բոլոր պաշտօնեայք, սեղանաւորական ու առեւտրական մեծ տուներու ներկայացուցիչք ինչպէս միւս դեսպանատանց ներկայացուցիչք։ Դագաղին ծայրերը բռնած էին աւստրեան փոխ-հիւպատոս Մ. Մարեանքի, Պառոն Մաչիօ, Մ. Ֆարինէտի, Կոմ իչիոլլի Մարքիզը, Սարգիս էֆ. Համամճեան եւ Մ. Սքանավի։ Հայդար-Փաշայի գերեզմանատան մէջ Մ. Պեժէ դամբանական մը արտասանեց։ Բազմաթիւ պսակներ նուիրուած էին զանազան հաստատութեանց եւ անհատներու կողմէ։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ կուսակալութիւնն, ըստ յանձնարարութեան Գ. զօրաբանակի (Մանաստրը) հրամատարին, հրահանգ ղրկեց որոց որ անկ է անցագիր տալ պահեստներու եւ Մուստահֆըզներու, զի հաշտութիւնն որոշուած է։

ԱՐԵՒ. ՌՈՒՄԷԼԻ. — Հանրային Պարտուց Վարչական Խորհրդոյ Նախագահ Մ. Պէրժէ, որ Սոֆիա գացած էր Արեւ. Ռումէլիի յետնեալ արոց խնդրոյն վրայ բանակցելու, այս անգամ խոստում առեր է պուլկար կառավարութենէն անյապաղ վճարելու տասանորդի յետնեալ տուրքերը։

ԱՒԱԶԱԿՆԵՐ. — Պալքաններու կողմն օսմ. զինուորաց ջոկատ մը Փօսթանթին Ճաճօի հրոսախումբին հետ ընդհարելով, յիշեալ աւազակին սպաններ եւ սերպիական 1 Պէրտանքա հրացան ու 32 փամփուշտ ձեռք ձգուեր է։

ՍԸՐ ՖԻԼ. ԲԸՐՐԻԻ համար, անգլ. վերջին թերթերը կ'գրեն թէ Թուրքիոյ եւ Յունաստանի պատուիրակներուն ուղղակի բանակցութեան առթիւ ի Կ. Պոլիս գտնուելու համար եկած է Իզմիր եւ Արքիպեղագոս ուղեւորելու դիտաւորութենէն։

ԼՈՆՏՈՆԻ օսմ. դեսպանն անցեալ ԲՇ. տեսակցութիւն մը ունեցեր է Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդականին հետ։

ՓԱՐԻԶԻ 1900ի Արուեստահանդէսին մէջ Թուրքիոյ ապրանքներուն յատկացեալ բաժինը կազմակերպելու համար այժմէն արտաքին գործոց, առեւտր. եւ անտառաց նախարարութեանց կողմէ պատրաստութիւնք կ'տեսնուին։

ՕՍՄ. ՁԻՆՈՒՈՐԱՑ համար Սելանիկէն Վոլօ ղրկուեցան 50,000 զոյգ գուլպայ եւ 4,000 ֆանելա։

ԿԻՊՐՈՍ. — Ջէման կ'ծանուցանէ թէ Կիպրոսի 1895-96 տարւոյ եկամուտը ծախքէն 35,000 անգլ. ոսկի նուազ եղած է։

ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ. — Անցեալ ԲՇ. Իզմիրի Այտինբէաքի անուն թաղն ընդհարում մը տեղի ունեցեր է ծխախոտի 32 մաքսախոյսերու եւ գէտերու միջեւ։ Այս վերջիններէ մին մեռեր է ու մէկ քանին վիրաւորուեր են։ Մաքսախոյսները փախեր են ծխախոտներով։

ԴԷՄԷՐՏԻՒԻ ՏՈՒՐՔ. — Ինչպէս կը յիշուի, որոշուած է Դէմէրդիւի տուրք չառնել այն երկրագործներէն որք միայն երկրագործութեամբ կ'զբաղին։ Արդ, անցեալ տարիներէ անվճար մնացած Դէմէրդիւի տուրքերէն ալ ազատ պիտի մնան այս կարգի երկրագործք։

ՍՊՈՒՆԳ. — Հաստատուած է թէ Սքաֆանտռ կոչուած գործին գործածուելէն ի վեր Քալիմնոս կղզւոյն առջեւ 2500 սպունգի որսորդներ զոհ գացած են։ Կղզւոյն Իտարէի Ժողովը որոշեր է արգիլել Սքաֆանտռի գործածութիւնը։ Խնդիրը մատուցուեր է Ներքին գործոց նախարարութեան։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութեան պաշտօնեայք ալ Գարամուսալի գործարանի կերպասներէն շինուած հագուստ պիտի կրեն։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ռուսական հիւպատոսն երէկ մայրաքաղաքս եկաւ։

ԻԶՄԻՐ. — Կոմնավաճառ Խրիսթօ անուն պատանի մը նախընթաց օր Քէմէր Պուրկազէ վերադարձին երեք անծանօթ անձեր վրան յարձակելով վիրաւորեր, եւ կաթն առնլով փախեր են։

ԼՈՆՏՈՆ ԱՍԻՒՐԱՆՍ ՔՈՐՓՈՐԱՍԻՈՆ

Պատիւ ունի դարձեալ ծանուցանել իր Պատ. յաճախորդաց թէ իր միակ Գործակալք են այժմ

Պ. Պ. ՃՈՆ Ռ. ԹՈՄՍԸՆ ԵՒ ՈՐԴԻՔ
Թօմսըն խան, Պոլիս

Հետեւապէս ամէն չեկոյց ի մասին փոխադրումներու, տեղափոխութեան, նորոգման կամ ի նորոյ հանման ապահովագրական մուրհակներու, կամ ուրիշ ո՛ եւ է փոփոխման մուրհակներու մէջ գործակալներու ձեռամբ, պէտք է յղուի ուղղակի վերոյիշեալ գործակալութեան, ուր ամէն գործ ընդ փոյթ պիտի անօրինուի։

3—1 Լոնտոն Ասիւրանս Քորփորասիօն

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ազգային բարեհամբաւ ուսուցիչ մը պատրաստ է այցելել երկու սեռէ փափաքողաց դասախօսելու համար վարժարանի մը ծրագրին բոլոր դասերը. լեզուներ, մաթէմաթիք, գիտութիւնք, նաեւ տոմարակալութիւն եւ վաճառականական գիտելիք։ Թաղային վարժարանաց մէջ ալ պաշտօն կ'ստանձնէ։ Դիմել Պալենց Գրատունն ի Չաքմաքճըլար։ 5—4

ՏՈՔԹՈՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ գիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, [illegible] (ըստ [illegible]), [illegible] երաշխաւորեալ։ «Սկոռբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի [illegible]։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը Ջէրպօռզեանց դէմ)։

Պատրգիւղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 նոր բացուած Խրիսովէլի փողոց ամէն օր։

Ց. Գ. — Հաւաստելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ճճեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղիին։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 15 Հոկտ. — Սըր Էտկար Վինսընդ հոս հասնելուն մի քանի մեծ սեղանաւորներու հետ տեսակցեցաւ, յունական պատերազմի տուգանքին փոխառութեան առաջարկութեանց մասին։

—Առեւտրական սակարանի կողմէ ի պատիւ Մ. Ֆ. Ֆօռի տրուած հացկերոյթի մը մէջ, Նախագահն ի մէջ այլոց ըսաւ թէ գաղթականութիւնք պիտի ըլլան այն նոր նպատակն որուն պիտի ձգտի քաղաքակրթիչ Ֆրանսա. պէտք է վստահ ըլլալ թէ կառավարութիւնն իր օգնութիւնը պիտի ընձեռէ այս նպատակով եղած ո և է ձեռնարկութեան (Ծափահարութիւնք։)

ԼՈՆՏՈՆ. — Թայմզ խօսելով Մ. Ֆ. Ֆօռի բանախօսութեան վրայ զոր արտասանեց առեւտրական սակարանին մէջ, ըսաւ թէ Նախագահին խօսքերն ի մասին գաղթականութեանց, պէտք է նկատողութեան առնուին անգլ. վաճառականութեան կողմէ։

ՊԵԼԿՐԱՏ. — Կ'հաստատուի թէ Աղեքսանդր Թագաւորն հասնելէն անմիջապէս ետք, որ վաղը կ'սպասուի ի Պելկրատ, Մ. Սիմիչ պիտի խնդրէ վիճաբանութիւնը սահմանադրութեան վերաքննութեան ծրագրին, որուն քննութիւնն յանձնուած էր խորհրդարանական քննիչ յանձնաժողովի մը, կազմուած ամէն կուսակցութեանց պատկանող երեսփոխաններէ։

ԱՆԳԼԻՈՅ Պանքային շաբաթական հաշուեկշռէն կ'երեւի թէ մետաղադրամը պակսած է 1,119,000, առեւտրական թուղթերը պակսած են 506,000 եւ պանքատոմսերու պահեստը պակսած է 648,000, որով պահեստից համեմատութիւնն է 43.71 %

Տոքթ. Մ. Մասիսեան պատիւ ունի ծանուցանել թէ գաւառներու մէջ բազմամեայ փորձառութիւն ստացած, այժմ վերահաստատուած է Պատրգիւղ Սագըզ Աղաճ Բուչէն փողոց կ'դարմանէ մասնաւորապէս ներքին եւ ծննդաբանական հիւանդութիւններ. կ'կատարէ վիրաբուժական ամէն գործողութիւն։ Ի դիւրութիւն Պոլսեցւոց յաճախորդաց, կ'գտնուի ամէն Գշ. եւ Ուրբաթ Գում-Գաբու Սղասիօն ճատտէսի Ջարիֆեան դեղարանն։ Աղքատաց ձրի դարման Դշ. կէս օրէ վերջ իր տունն, իսկ Գշ. նոյն դեղարանը։ 39-40

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Լրագրոյս Սակարանական բաժնին հետաքրքրուողներուն յայտնի է թէ շաբաթէ մ'ի վեր գրեթէ մեծ տարբերութիւն մը չունին գիները։ Միայն այսօր փոքր անկում մը կ'տեսնուի, Բարիզի եւ Լոնտոնի սակարաններէն եկած հեռագիրներուն հետեւանօք։ Շաբթուս մէջ Քոնս. ը Բարիզի մէջ մինչեւ 22 ղրշ. 40 սնդ. բարձրանալէ յետոյ, այս առտուան առնուած հեռագրով իջած է 22 ղրշ. 22 սնդ. Երկաթ. Նմանապէս անկում մը ունեցած է։ Նոյնպէս, Լոնտոնէ առնուած այս առտուան հեռագիրն է 22½ ղրշ. 6 սնդ. որ բաղդատմամբ շաբթուս կիսուն առնուած հեռագրերուն անկում կ'ցուցնէ։

—Այս առաւօտ հոս բացուեցաւ Քոնս. 24 ղրշ. 6 փր. եւ Երկաթ. 113 ու կէս Ֆր.։

—Այսօր, առ այժմ, ոգեւորութիւն չկայ Սակարանին մէջ եւ գրեթէ թոյլ են գիները։

—Հազար Քոնս.ի համար օրական Սթիլանցը կ'արժէ միայն 80 ղրշ. եւ ութ օրուան համար 250 ղրշ. ոսկի դրամ։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քոնսօլիտէ Սէռի Դ. Օ. Ո.		24 11
Ամէնէն բարձր գին	»	24 12
Ամէնէն վար գին	»	24 09½
Ռումէլիի երկաթ. գոց. Ֆր.		114 —
Ամէնէն բարձր գին		114 —
Ամէնէն վար գին		113 25

ԲԱՑՈՒՄ, 4 Հոկտեմբեր

Օսմ. Քոնս. Սէռի Դ. Օ. Ո.		24 06
Ռումէլիի երկաթուղի Ֆր.		113 75
Օսմանիյէ	»	— —
Ռէժի	»	— —
Օսմ. Պանքա	»	15 10
Քրէտի ժէնէրալ օթթօմ.	»	7 —
Երկրագործական Պանքա	»	9 —
Սոս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ո.		8 08
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4 05
Թրամուէյ բաժնեթ.		680 —
» Ժուխանա		225 —
Թրամուէյ պարտաթ. Ֆր.		496 —
Տէրքօսի ջուրի ընկ.	»	332 50
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	486 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսօլիտէ ութ օրուան Օ. Ո.		2 75
» մէկ ամսուան »	»	— —
Ռում. երկ. ութ օրուան »	»	— —
» » մէկ ամսուան »	»	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 Ֆրանքնոց	ղրշ.	87 11
Անգլիական ոսկի	»	109 36
Բօլ Էմբէրիալ	»	89 25
Քրիմից	»	51 05
Մէճիտիյէ արծաթ	»	107 25
Ռուպլի Թղթադրամ Օ. Ո.		8 62

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	108 7/8
Փարիզ 3 »	Ֆր.	23 07½
Ֆիօրին Մանամ	»	10 92½

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 15 Հոկտ.

Օսմ. քոնս. Սէռի Ա.	Ա. Ո.	65 50
» » » Բ.	»	42 37
» » » Գ.	»	24 37
» » » Դ.) բաց.	»	22 25
) գոց.	»	22 06
Փոխառութիւն Գառանդ.	»	83 —
» Օսմ. 3½ %	»	— —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13 93
Այտընի երկաթուղի	»	16 43
Եգիպտական Միացեալ	»	107 75
Անգլ. քոնսօլիտէ	»	111 69
Հելլենական 5 %	»	32 —
Մօնօբոլ հելլենական 4 %	»	35 50
Ռանթ » 4 %	»	27 —
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	96 12
» նոր » 6 % 1892	»	95 50
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25 350
Դրամազեղչ	»	3 —

ՎԻԵՆՆԱ, 15 Հոկտ.

Փոխան. Փարիզի վրայ	ֆիօր.	47 57
» Լոնտոնի վրայ	»	119 85
Ռումէլիի երկաթուղի	»	61 80
Օսմ. Ռէժի	»	147 —

ՓԱՐԻԶ, 15 Հոկտ.

Օսմ. քոնս. Սէռի Դ.) բաց.	Ֆր.	22 37
) գոց	»	22 22
» » » Բ.	»	— —
» » » Գ.	»	— —
Օսմանիէ	»	394 —
Ռումէլիի երկաթուղի	»	115 —
Օսմ. Ռէժի	»	315 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	600 50
Ֆրանս. Ռանթ 3 % Դ. Կ.	»	103 02
Քրէտի Լիօնէ	»	771 —
Պանք տը Բարի	»	851 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3190 —
Իտալական Ռանթ	»	93 40
Սպանիական արտաքին	»	62 09
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 190
Դրամազեղչ	»	02 —

ԲԵՐԼԻՆ, 15 Հոկտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	95 20
Ռումէլիի երկաթուղի	»	117 —
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	92 75
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 205

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	21,173,000
Տարեկան հասոյթ	»	44,820,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակարաններ թէ անոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիններով։

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան, 12, 13, 14

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ին հաստ. Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	67,000,000 »
1895 ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ — Ղալաթիա, Քարաքէօյին վրայ (Հին Մաքսատան տեղը) — Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕԴՈՐ ԲԼԷՍԻՍ

ՏՊԱՐԱՆԻ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բիւզանդիոնի Խմբագրատունն ու Տպարանը փոխադրելու համար, պէտք ունինք գետնայարկի մը և առաջին յարկի մը, խանի կամ զատ շէնքի մէջ, էական պայմանն ըլլալով որ մեքենային տեղը գտնուի տակը լեցուն հաստատուն գետնի վրայ.— Ղալաթիոյ կամ Պոլսոյ կողմը, բայց կարի մօտ կամուրջին։ Տարեկան վարձք՝ մինչեւ 60 օսմ. ոսկի։ Պայմանագրութիւն՝ երկքէն մինչև հինգ տարուան։ Դիմել՝ առ Տնօրէնութիւն։

ԳՆԵԼԻ ՆԻՒԹԵՐ

Բիւզանդիոնի Տպարանին համար պէտք ունինք՝ հայերէն 10 բ. և 8 բ. տառերու, Թուրքերէն 16 բ. տառերու և լատինական 10 բ. և ֆանթէզի տառերու։ Ցանկերը մինչեւ մէկ ամիս։ Թէ՛ գործածուած տառեր ալ կ'ընդունուին։ Դիմել Դրաշարապետին։

6—5

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼ. 200 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ

Հաշուեկշիռ 'ի 31 Օգոստ. 1897

ՏՈՒՔ

	Ֆր.
Պատրաստ դրամ սնտուկին և պանքաներուն մէջ	119,127,474.44
Սուեսոր, Թուղթեր	623,706,468.61
Ռեպորտ	163,525,686.15
Ընթացիկ հաշիւք	325,379,305.81
Երաշխաւորութեամբ փոխառութիւնք	112,052,455.91
Բաժնեթուղթ, մուրհակ, պարտաթուղթ և պետական արժեթուղթ	11,430,594.38
Անշարժ կալուած	30,000,000 »
Զանազան հաշիւներ	20,380,418.06
	1,405,602,403.36

ՊԱՐՏՔ

Աւանդ դրամ և ի գլխոյ մուրհակ	444,038,798.77
Ընթացիկ հաշիւք	495,120,198.32
Ընդունուած փոխանակագիրք	119,128,601.14
Պայմանաժամով մուրհակ	55,350,991.90
Զանազան հաշիւներ	51,963,813.23
Պահեստք	40,000,000 »
Դրամագլուխ	200,000,000 »
	1,405,602,403.36

Հաշուեստուգիչներուն յար և նման է.

Ներկ. Վարչ. Խորհրդոյ — ՀԱՆՐԻ ԺԷՐՄԷՆ — Ընդհ. Տնօրէն Ա. ՄԱԶԸՐՈԱ

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ.— Վերջին 25 տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է ցարդ գտնուած, կատարելապէս բուժելու ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, անհոգական ծերութեան վաղահաս կորուստ, ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարումներ. Կը բուժէ դժուարամարսութիւն, ջղային եւ սրտի, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններ, արեան շրջանի խանգարումներ, հիւծութիւնն եւ ապառումը. Կը կասեցնէ ոյժերու կորուստն որ յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ։ Ջղային տկարութեան առջեւ ծանր հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդուութիւնն անմիջական եւ միայն է։ Մելամաղձութեան ախտանիշք կ'անհետանան հրաշալի արագութեամբ մը։ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կը ստեղծէ, արեան մէջ մուծանելով ելեկտրական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական գոյացութիւնն է։ Կորովը կը կենդանացնէ մարդկային դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով առոյգ առողջութիւն, այնպէս որ կարելի է պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ և գոհունակութեամբ։ Ախորժահամ է, կը դաէ և կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր ոյժ մը կուտայ ուղեղին, ջղային դրութեան եւ մկանանց։ Վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածման առաջին օրէն իսկ, մտաւոր կարողութեանց յաւելմամբ և բարօրութեան զգայմամբ, որ վարժութիւնն հիւանդը չատոնց կը կորսնցնէր։ Մարսողութիւնը վերանորոգուած, ախորժակն հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Աղիք կանոնաւորապէս կը գործեն։ Դէմքը կը սկսի լնանալ, շրթունքը կը գունաւորին, աչքը շողուն, մորթը պայծառ գոյն մը կ'առնու, մազերն ոյժ կը ստանան։ Զգուշացէք նմանութիւններէն։ Տքդ. Լալորի Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է ամէն շիշերուն մէջ որք բրիտանեան կառավարութեան դրոշմը կը կրեն այս բառերով Mr. Lalor's Phosphodyne London England վրան փորագրուած։ Այս դեղին յաջողութիւնն յառաջ բերած է բազմաթիւ վտանգաւոր եւ վնասակար կեղծեր։ Մեծ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով, Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈԽԱՆԱ, Անգլ. Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա պահականոցին քով, Կալաթա-Շիշլիի թրամվէյներու կայարանը, Թիւ 95 եւ 97։

ԿՈԶՄՈՍ Ց. ՊԷՅԼԻԿՃԵԱՆ
(ՊՕՏԻԿԱՐ)

Կ. Պոլիս, Սիրքէճի, Համիտիյէ փողոց, Եալըզ Օթէլի կից, Քէօփրիւլիւ Խանի (նախորդ Տույանը Ումումիյէի) դիմացը Թիւ 12.

Կօշիկներու սոյն գործարանը կ'մրցի ճաշակի մասին. Նախնական նիւթերը ֆրանսական ընտիր գործարաններէ բերել տալով, կ'պատրաստէ ֆրանսական, անգլիական և օսմանեան ճաշակով, ամառնային և ձմեռնային ամէն տեսակ կօշիկներ, չափու վրայ կամ պատրաստ։ Մասնագիտութեամբ կ'դարմանէ (Նասըր) կոշտոտ ունեցող ոտքեր. մանաւանդ կօշիկ պատրաստելով կ'հաւասարեցնէ կաղ ոտքեր և մանկտիներու օրօրոցի մէջ ծռած ոտքերուն մէկ զոյգ կօշիկ պատրաստելով ապագայ անպատեհութենէ բոլորովին զերծ կ'պահէ։ Կ'վաճառէ արժան և ոչ աժան գներով։

Ստացած է Ամերիկեան նուրբ լասթիգներ և Անգլ. առիւծաւոր և կճիտաւոր լասթիգներ։ 27—27

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Ընթերցողք ոմանք թերթ կ'պահանջեն մեզմէ, առարկելով թէ բաժանորդ գրուած են, վճարած ըլլալով այն ինչ ցրուիչին կամ հաւաքչին։ Քանի որ մեր ընկալագիրը չունին ի ձեռին, (և դրամն ալ մեր ձեռքն հասած չէ,) անկարելի է որ չենք կարող զիրենք բաժանորդ ճանչել։ Կանխաւ զգուշակելով այսպիսի անպատեհութիւն մը, մեք գրած ենք թերթին ճակատը թէ «ի դիմաց թերթին միայն Տէր և Տնօրէնն իրաւունք ունի ստորագրութիւն տալու»։ Առանց մեր ընկալագրին դրամ վճարողներ իրաւունք չունին մեզմէ թերթ պահանջելու։ Գաւառաց մէջ ալ, մեր գործակալք առժամեայ ընկալագիր կրնան տալ ի հարկին, բայց յետոյ մեր ընկալագիրը ներկայելու պայմանաւ միայն։

ՊԱՏ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԱՅՆԹԱՊ—Գարեգին էֆ. Պօղարեան. ԱՏԱ-ՊԱԶԱՐ—Ստեփան էֆ. Սափրիճեան. ԱԴԱՆԱ.—Միսաք էֆ. Գազազեան. ԱՐԱԲԿԻՐ—Ց. Պ. էֆ. Մանուէլեան. ԱՖԻՕՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ—Սիմոն էֆ. Սիմոնեան. ԳՈՒՐՏ ՊԷԼԷՆ—Արժ. Տ. Ստեփան քահանայ Մկրեան. ԷՆԿԻՒՐԻ—Համբարձում էֆ. Ֆէնէրի Ջինօղեան. ԷՐԶՐՈՒՄ—Տեարք Ինճիճեան Եղբարք. ԹՕԳԱԹ—Յովհաննէս էֆ. Գազանճեան. ԻԶՄԻՐ—Կարապետ էֆ. Մալճեանեան. ԽԱՐԲԵՐԴ—Յովհաննէս էֆ. Ցարութիւնեան. ՄԱՐԱՇ—Արժ. Տ. Յովհաննէս քհնյ. Վարժապետեան. ՄԱՐԶՈՒԱՆ—Յովհաննէս էֆ. Ցաքորեան. ՄՈՒՇ—Գեղամ էֆ. Տ. Կարապետեան. ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ—Յակոբ էֆ. Սուքիասեան. ՈՒՐՖԱ—Գէորգ էֆ. Ոսկերիչեան. ՊԱՐՏԻԶԱԿ—Ստեփան էֆ. Մակարեան. ՊՐՈՒՍԱ—Օննիկ էֆ. Լեւոնթեան. ՌՈՏՈՍԹՕ—Կարապետ էֆ. Տէմիրճեան. ՍՂՎԱԶ. Ց. էֆ. Գարակէօզեան. ԴԱՐԴԱՆԷԼ—Հայկ էֆ. Թայքճեան. ՏՐԱՊԻԶՈՆ—Սահակ էֆ. Էլմէքճեան։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ Կ. Պոլիս, Nº 38. Պապը Ալի ճատտէսի

ԲՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Հազի, բրոնքիտի, կուրծքի-ցաւի, շնչարգելութեան դէմ, ևլն.

Այս թանկագին դեղը տարօրինակ յատկութիւն ունի անմիջապէս ափոփելու հարբուխը, հազը, կոկորդի ցաւը, դժուարաշնչութիւնն, ևլն։ Իր ազդեցութիւնը կ'ընէ կարծրացած մաղասը կակուղցնելով եւ արտաքսումը դիւրացնելով։ Կոկորդի անհաճոյ խուխուռոցներով գիշեր ցերեկ հազցնող եւ հանգիստը կորսնցնող անձինք կը հանգստանան իսկ մէկ շիշը բաւ է հիւանդութիւնը բուժելու։ Այս անման դեղ հրաշքներ կը գործէ շնչարգելութեան, հինցած հազի, էնֆլիւէնցայի եւ ուրիշ պարագաներու մէջ։

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Ստորագրեալս, Թուրշուեը Հագոբ էֆ., բնակեալ Տօլմա-Պահչէ, թիւ 25, կը վկայեմ որ 40 տարիէ ի վեր շնչարգելութենէ տառապելով համբաւաւոր բժիշկներուն դիմեցի եւ շատ սուղ վճարեցի, բայց օգուտ չտեսայ. հիւանդութիւնն օրէ օր սաստկացաւ։ Ինչ ընելիքս չէի գիտեր, երբ բարեկամներ խորհուրդ տուին որ դիմեմ Կալաթիոյ Վոյվոտայի պահականոցին քով, Թիւ 95-97, Պ. Էտ. Գարուանայի անգլ. վաճառատունը։ Հոն ծախուած «ԲՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ»ը գործածեցի եւ 3 ամիսէն կատարելապէս բժշկուեցայ։ Եւ զայս հրատարակելը մարդասիրական պարտք կը համարիմ։ Կ. Պոլիս, 4 ապրիլ 92. Ստորգր. ԷՍԱՏ ՀԱԳՈԲ

Ընդհ. Մթերանոց Էտմունտ Գարուանայի անգլ. վաճառատունը Կալաթա, Վոյվոտա փողոց թ. 95-97։ Կը գտնուի նաև բոլոր դեղարաններն և դեղավաճառաց քով։

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլ և Արեւելքի միջև ամէնէ խոշոր տեսակ բեռնող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Սամարիա	3563
Էթրուրիա	7718	Մարաթոն	2474
Սէրվիա	7391	Ատլաս	2306
Օւրանիա	7268	Սարակոսա	2169
Բավոնիա	5587	Թարիֆա	2243
Սէֆալոնիա	5517	Բալմիրա	2144
Կալլիա	4809	Թրինիտատ	1899
Սայթիա	4557	Մորոքքօ	1855
Ալէփփօ	2143	Պրիթիշ Քուին	735
Քէտար	1876	Քարինթիա	5598
Շէրպուր	1614	Սիլվանիա	5590
Գաթալոնիա	4845	Քամբանիա	12950
Պոթնիա	4531	Լուքանիա	12958

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ գործակատար Ալիքախտա խան, Թիւ 4 Ղալաթիա

ԱԶԴ.—Առաջին կարգի դերձակուհիներու հետ մրցելու կարող հայ դերձակուհի մը՝ նաև բաւական դաստիարակուած սպասուհի մը կ'յայտարարեն թէ պատրաստ են ծառայելու մայրաքաղաքիս հարուստ կամ միջնակարգ տուներու մէջ միայն կերպով։ Դիմել Բիւզանդիոնի Խմբագրատունը։ 10—8

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ եւ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլ և Արեւելքի միջև բեռնող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Արմէնիան	10500	Եճիփշըն	3500
Քէսթրիան	10500	Պորժիան	3000
Լանքաստրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Միլուօքիան	9000	Արապիան	3500
Գօլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Հորէշիան	8000	Անաթօլիան	2500
Պոսթոնիան	8000	Ալկաչիրն	2500
Ֆիրէնեան	8000	Լէօպէրան	2000
Ֆալեքնիան	3700	Մինչօ	100
Վալոնիան	3700	Օպօրթօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆալինիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կ'խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1 Ղալաթիա

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (6)

ԵՐԴՈՒՄ

ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ՎԻՊԱԿ
(ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԷ)

Մարդուկ այս կարճ առենաբանութենէն, որ իր կոշտ պարզութեան մէջ ունէր գեղագոյն, ազդեցիկ անուշութիւն մը, սաստիկ յուզուեցաւ։ Եւ Ցարօն, ծայրայեղ զգուշութեամբ մը բերան մարդուն ականջին փակուցած ու ամէն բան պատմեց . . . Մարդ զարմանքէն քար կտրած էր . . . Անշուշ տպուշ Ցարօյի երես կ'նայէր . . .

—Ինչպէս համարձակեցար . . . կայծակ մը անցաւ Ցարօյի աչքերէն։

—Էհ, ըրաւ միայն։ Ցանկարծ շոգենաւին սուլիչ փչեց։ Ցարօն զգուշութեամբ մէկիկ մէկիկ հանեց պարկեր. զանոնք աստ սեղանի մը վրայ դիզեց ու ըսաւ։

—Ահա՛, նախ Աստուծոյ և ապա քեզ կ՚յանձնեմ, նայէ որ ասոնցմէ չփորձուիս. լաւ պահէ՛, մարդ չիմանայ, տեսնենք թէ ի՞նչ պիտի ըլլայ. մեր Ս. Կարապետի անուան վրայ կ'երդնում որ կէս քուկդ է, կ'հասկնա՞ս։» Ս. Կարապետ Մշեցիի «հալալ» սուրբն է. երբ Ս. Կարապետի անունն ոև է գործի մը մէջ մտաւ, ալ լմնցած է, այդ գործ կատարուած լմնցած է. Ս. Կարապետ Մշեցիի խաչալն է. ամէն բան անկից կ'ըղձի, բայց ամէն բան։ Մշեցի աշըղին հոգեբանական, բանաստեղծական, քնարերգական երգերու ներշնչողն է, երիտասարդաց, աղջկանց խնդրակատարն է, ծերերուն պառաւներուն «իմտաւ եկող» աղորմողն է Ս. Կարապետ իր հրեղէն ձիովը, իր լուսափիւռ զգեստներովը ու զէնքերովը երկնից երեսէն վար սուրալով արարածներն ամէն տեսակ վտանգներէ ազատելու կարող սուրբն է։ Ս. Կարապետի ազդեցութիւնն ահագին է. զայն արդէն մեր պատմութեանը մէջ պիտի հաստատենք. ուստի այդ անունը վար ինկած ատեն, ալ տարակոյս չկայ երկու կողմէն անվստահութեան, անխարդախութեան և գործին յաջողութեան. Ս. Կարապետ Մշեցի ըսել է, Մշեցի ալ Ս. Կարապետ. այդ բառերն հոմանիշ են իրարու։ Ուստի մարդը կամեցուկ մը, փափուկ, նազելի օրիորդի մը վայելներ չըփուելով գժգոհութիւն չյարուցանելու վախի մը պէս, վերջուց պարկեր և պահեց իր խանութին չեմ գիտեր ո՛ր ծակին ու Ցարօն ալ փախելով յոգնեցաւ մտաւ։

Ղ. Շոգենաւն իր միօրինակ ու ձանձրացուցիչ մխորոցով ալիքները պատռելով և երբեմն ալ հատ ընդ հատ չանչելով ճամբայ ելաւ։ Ցարօն ճիշտ նաւին վերի կողմը քէմին վրայ մինչ պարապ մնացած տեղ մը նստած, արմուկ նաւուն եզերքին կռթնեցուցած կ'մտածէր։ Բայց ինչ մտածումներ . . . Այս մարդն այս անճարակ ու ողորմելի հոգին, այդ թշուառ բնակիչն, որ գեղ երկար շաբաթ առաջ ինքզինքն ընկլուած կարծելով թշուառութեան անյատակ ծովու մը մէջ կուլար կ'կոծէր, մը ինքզինքն աշխարհիս ամենէն դժբախտը կ'անուանէր եւ թերեւս քիչ ալ այդպէս էր, այս յուսաբեկն, այս խեղճ ու կրակ ալքաւ որ շատ անգամ ինքզինքը մահացնելու ձգտումներ ունեցած էր՝ որովհետեւ դժբախտ էր, հիմա ի՞նչ եղած էր, ո՞ր ատրճան կերպարանափոխուած էր, գիտե՞ք . . . Սա եղած էր որ իր դժբախտութեանց ծայրայեղ յորդմանց պահուն ինքզինքը մոռցնելու ատեն մէկէն ի մէկ հարուստ դարձեր էր . . . Ապօրինաբար կողոպտած էր հարստութիւն մը, որով կ'կարծէր հասնիլ իր ամէն մէկ փափաքներուն. ատկից հետեւած էին երջանիկ մտածմունքներ, խոհեր, ատկից ալ գողութիւն, հպարտութիւնն կամաց կամաց իրենց մահարոյր պատանքովը ծրարել զինքը։

Ա՞յս էր ան Ցարօն, որ գետին բան մը տեսնոր նէ՛ գողութիւն չըրնելու համար երեսն ատկից կ'դարձնէր ու կ'անցնէր . . . արդեօք այն դասակարգին կ'պատկանէ՞ր գեղ, որք կ'կարծեն թէ ուրիշի մը նոյն իսկ ամենաչնչին մէկ ինչքը գողնան նէ՛ գտնուածոնի գլխաւորը կախուելով պիտի այրուին . . . Ո՛չ, այս ան Ցարօն չէր։ Այլ անոր բոլորովին այլափոխեալ մէկ ստուերը. ստուեր մը որ զգայուն, սիրտ չունէր այլևս, այլ խաղքին մէջ ամուր ապառաժ գունտ մը, զուրկ բարի զգացումներէ, եւ բնակարան գողութեան, չարութեան, ուրախութեան . . . Ուրախութիւն՝ գողութեամբ խրացուցած գողոնի մը վրայ, գողութիւն՝ անկէց երազած երջանկութեանց վրայ։ Եւ հիմայ շոգենաւին մէջը, միւս նոյն տեղը նստած, աչքը մօքէ անցընելէ բոլորովին հեռու, գաղափարը լեցուած էր իր այս նորահաստատ երջանկութեան վերաբերեալ երազներով . . . ալ ամէն բան լմնցած էր, իր հաստատ շարունական երջանկութեան պոչն իր թեւին տակն էր, և ո՞վ պիտի համարձակէր աչք փախստեան օգնել . . . Ցարօն երեւակայութեանց աշխարհը փոխադրուած էր . . . «Հարստութիւնս օրինաւոր տեղ մը պահել տալ, 15-20 օր մէն ալ գործիս գլխու կ'մնամ մինչեւ որ խնդիրը պաղի,— տարակոյս չկայ որ Մարկոս աղան գողին ով ըլլան չը գիտնալով հանդերձ Նորէն աղմուկ մը պիտի հանէ, — ան ատեն անոց ցաքիրս կ'հանեմ, հարստութիւնս Մկօյի հետ կ'բաժնեմ, այսպէս ան ալ հաստատուած կ'ըլլամ, Նորէն ինծի չա՛տ բան մնացած կ'ըլլայ եւ այսպէս շուտ մը երկիր երթալով . . . օ՛խ . . .»

Այս բերկրալից մտածումը բոլորովին ապահովցուց զինքն. ո՞վ պիտի գիտնար թէ ինքն էր այդ գողութեան հեղինակը։ Եւ արդէն Ցարօն կ'երեւակայէր զինքն իր հարըստութեան, իր պատուոյ և փառաց ամբողջ շուքովը կ'երազէր բազմաթիւ ընդարձակ կալուածք, արտօրայք, ինքզինքը նշանաւոր ռէս մը. Ծուշանն ալ անուանի ու ամենին սիրելի դարձած տան տիկին մը։ Չուրջ բզզացող մանչեր աղջիկներն, իր արտերուն, այգիներուն մէջ աշխատող մշակներ, որոնց վրայ երբեմն խիստ դէմքով սրդողելու, պոռալու առիթներ ունենար, որպէսզի աւելի ջանքով աշխատէին. եզներ, գոմէշներ, արջառի ահագին երամակ մը, ձմեռնուկ ուտելիքներով լեցուն տիկեր, գինիով կարասներ . . . Եւ ո՞վ գիտէ, կ'երազէր արդէն չա՛տ մը ուրախացուցիչ զգլխիչ ցնորքներ. իրարու հետեւ փառաց, պատուոյ, հարստութեան, մեծութեան, շքեղութեան և ն. ի վերաբերեալ երազոց անհատնում շարք մը. Խե՛ղճ ողորմելին, . . . Արդէն տակաւին այս երազներու մէջն էր, երբ շատոնց շոգենաւէն ելած, կամուրջէն անցած, ուղղակի եկած իր գործատեղին կեցած էր. միմիայն ինքզինքն իր ոտքերուն քմհաճոյից ձգելով։

Ե.

Մինչ Ցարօն կ'պատէր իր ամենօրեայ գործատեղին, բեռ մը պատահեցաւ իրեն, զոր դիպուածաւ պէտք էր իրենց խանը տանիլ. արդէն կ'որոճար ներքնապէս թէ արդեօք հիմա Մարկոս աղան, որ անշուշտ արթնցած ու իմացած է գողութիւնն, ի՛նչ կ'ընէ։

(Շարունակելի)

ՀՄԱՅԵԱԿ ՆԱՐԼԵԱՆ